

ושעתו [למעט עבד ופרה].

בכרך, לא ישהנה לו הגזבר ויאמר לו: העלה אותה לכרך ולפי אותם הדמים תן! אלא שמים את המרגלית כפי שהיא שוה כאן, והמעריך משהה אותה ומוכרה בכמה שירצה, ולא יתן להקדש אלא כפי דמים ששמאווה, שהרי בזמן שהעריכו כהן לא היה לו יותר.

גמרא:

תנו רבנן כתוב: ונתן את הערכך "ביום ההוא" קודש לד', ללמד: שלא ישהה הגזבר מרגלית לקלים [לעניים] לאדם קל ועני שהעריך את עצמו, והיתה לו מרגלית השוה פחות בכפרו של מעריך ומשבחת דמיה

"קודש לד'", ללמד: שפתם ההקדושות לבדק הבית!

הדרן עלך שום היתומים

במדי. וכתב בתוספות הרא"ש שזה רק חשש מדרבנן, אבל מדאורייתא אפילו אם שוה פרוטה במדי אינה מקודשת, כיון שכאן אין בזה שוה פרוטה, "ואין להקדש אלא מקומו ושעתו".

ולכאורה צריך ביאור, שהרי זה דין מיוחד רק בהקדש ונלמד בגמרא מהפסוק שנאמר בהקדש "ונתן את הערכך ביום ההוא", וקידושין זה הרי הדיוט ושם לא נאמר דין מקומו ושעתו.

אך הביאור הוא שיש כאן שני דינים, דין אחד לענין הערך של חפץ וזה דין כללי שהשיווי של חפץ נקבע כפי מקומו ושעתו, אלא שהיה מקום לומר, שיחכו לזמן או למקום שיעלה המחיר כדי לקבל מחיר יותר גבוה, ועל זה נאמר בהקדש דין מיוחד שלא מחכים לזמן או למקום שיהיה מחיר אחר.

אך הדין הראשון שהשיווי של חפץ הוא כמקומו ושעתו זה דין בכל התורה כולה ולכן למד מזה הרא"ש לענין קידושין שאין לחפץ אלא מקומו ושעתו.

שבהם לא ממתנינים ומוכרים מיד לבין קרקעות שבהם מכריזים.

וכתב הגרי"ז, שכל הקושיא היא רק לפי פירוש הרמב"ם שהנידון במשנה הוא לענין מכירת נכסי הקדש, שלא מחכים לזמן שיעלה המחיר ולא לוקחים אותם למקום שהמחיר יותר גבוה, ולכן קשה מכך שמכריזים על קרקע ההקדש ששים יום, וצריך לחלק בין מטלטלין לקרקעות.

אבל לרש"י, המפרש שאין להקדש אלא מקומו ושעתו, מדובר לענין השג יד, שמעריכים את נכסיו רק כפי מה ששויים כעת כאן וזה השג ידו. ואם כן, לא קשה כלל מזה שמכריזים על קרקע הקדש, כי הדין מקומו ושעתו נאמר רק לגבי הערכת השג יד.

45. בקידושין [י"ב א] אמר שמואל המקדש בתמרה מקודשת חיישינן שמא שוה פרוטה